

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΡΙΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ
ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΛΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ
ΘΕΜΑ Α

A1 Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

(α) Η μεγάλη εξειδίκευση των ανθρώπων σε μια δραστηριότητα που συχνά είναι πολύ περιορισμένη, μετατρέπει την εργασία σε ανιαρή απασχόληση. **ΣΩΣΤΟ** (σελίδα 22)

(β) Οι ανάγκες ως σύνολο δεν είναι απεριόριστες και καθεμία ανάγκη ξεχωριστά υπόκειται σε προσωρινό κορεσμό. **ΛΑΘΟΣ** (σελίδα 11)

(γ) Με σταθερή τη ζήτηση, όταν μειώνεται η προσφορά, αυξάνεται η τιμή ισορροπίας, ενώ η ποσότητα ισορροπίας μειώνεται. **ΣΩΣΤΟ** (σελίδα 98)

(δ) Ο αριθμός των επιχειρήσεων, ως παράγοντας επηρεασμού της προσφοράς, αφορά αποκλειστικά την ατομική καμπύλη προσφοράς. **ΛΑΘΟΣ** (σελίδα 84)

(ε) Η έννοια της αγοράς περιορίζεται σε ένα γεωγραφικό χώρο. **ΛΑΘΟΣ** (σελίδα 12)

Μονάδες 15

Στις παρακάτω προτάσεις **A2** και **A3** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της πρότασης και δίπλα του το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

A2 Η εισοδηματική ελαστικότητα ενός αγαθού είναι -2 , όταν:

(α) αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών κατά 10% προκαλεί αύξηση της ζήτησης κατά 20%

(β) μείωση του εισοδήματος κατά 5% προκαλεί αύξηση της ζήτησης κατά 10%
(σελίδα 47)

(γ) μείωση του εισοδήματος κατά 12% προκαλεί αύξηση της ζήτησης κατά 6%

(δ) αύξηση του εισοδήματος κατά 10% προκαλεί μείωση της ζήτησης κατά 5%

Μονάδες 5

A3 Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης αρχίζει να λειτουργεί, όταν:

(α) το μέσο προϊόν είναι ίσο με το οριακό προϊόν

(β) το συνολικό προϊόν γίνεται μέγιστο

(γ) το οριακό προϊόν γίνεται αρνητικό

(δ) το οριακό προϊόν αρχίζει να μειώνεται (σελίδα 57)

Μονάδες 5

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΜΑ Β

B1 Από τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης:

(α) να περιγράψετε τις προτιμήσεις των καταναλωτών (μονάδες 5).

(σελίδα 34)

Οι προτιμήσεις των καταναλωτών μεταβάλλονται για διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, αλλάζουν τα έθιμα, οι καιρικές συνθήκες, το κοινωνικό περιβάλλον κτλ. Όταν οι προτιμήσεις μεταβάλλονται ευνοϊκά για ένα προϊόν, τότε αυξάνεται η ζήτησή του. Παράδειγμα, η αυξημένη ζήτηση παγωτών και αναψυκτικών το καλοκαίρι. Αν η μεταβολή των προτιμήσεων δεν είναι ευνοϊκή για ένα προϊόν, τότε μειώνεται η ζήτησή του.

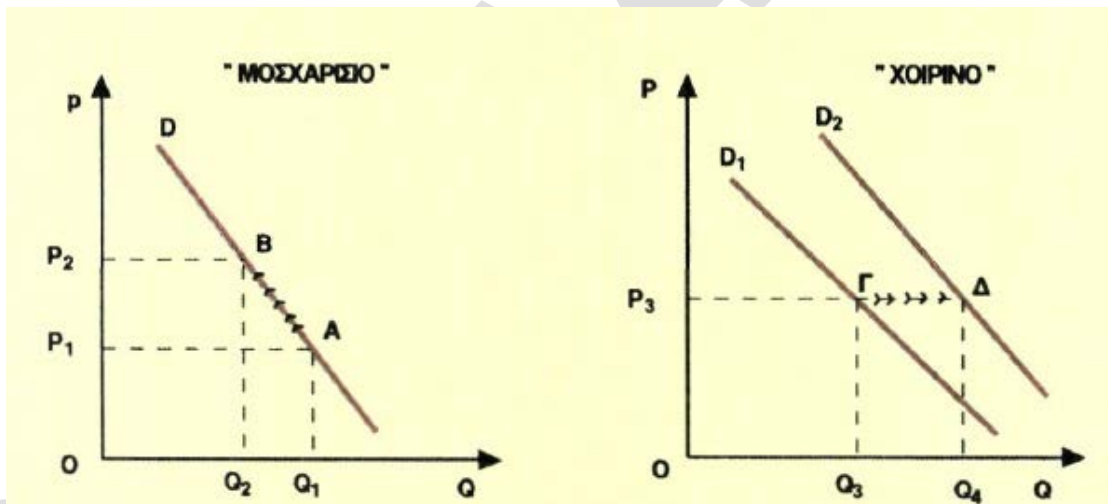
Μονάδες 5

(β) να περιγράψετε τις τιμές των άλλων αγαθών (μονάδες 12) και να κατασκευάσετε τα αντίστοιχα διαγράμματα (μονάδες 8).

(σελίδες 35-36)

Υποκατάστατα είναι δυο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν το ένα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του άλλου (ή άλλων), για να ικανοποιήσει την ίδια ανάγκη. Για παράδειγμα, το βούτυρο και η μαργαρίνη, το μοσχαρίσιο και το χοιρινό κρέας, τα σπύρτα και ο αναπτήρας. Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου αγαθού. Για παράδειγμα, αν αυξηθεί η τιμή του μοσχαρίσιου κρέατος, οι καταναλωτές θα μειώσουν τη ζητούμενη ποσότητα μοσχαρίσιου κρέατος, και θα το υποκαταστήσουν με το σχετικά φτηνότερο χοιρινό, αυξάνοντας έτσι τη ζήτηση του χοιρινού.

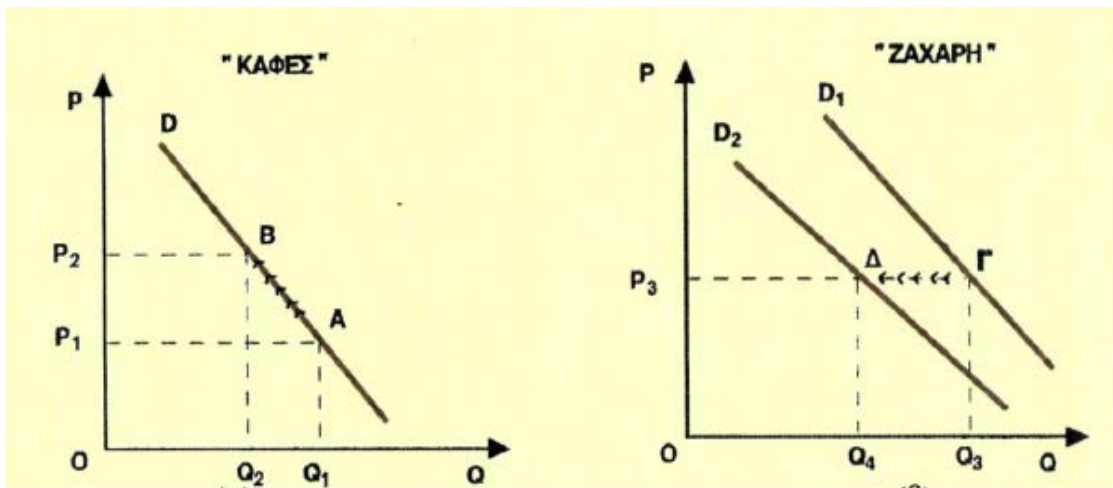
Μονάδες 6

Μονάδες 4

- Συμπληρωματικά είναι δυο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν η κατανάλωση του ενός απαιτεί και την κατανάλωση του άλλου (ή άλλων), για την ικανοποίηση μιας ανάγκης. Για παράδειγμα ο καφές και η ζάχαρη, η φωτογραφική μηχανή και το φιλμ, το βίντεο και η βιντεοκασέτα. Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής ενός συμπληρωματικού αγαθού (*ceteris paribus*). Για παράδειγμα, αν αυξηθεί η τιμή του καφέ, θα μειωθεί η ζητούμενη ποσότητα του καφέ (*ceteris paribus*), με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να μειώσουν και τη ζήτηση της ζάχαρης (την οποία χρησιμοποιούσαν ως συμπλήρωμα του καφέ). Βέβαια, τα παραπάνω θα συμβούν αν δεν υπάρξει μεταβολή στους λοιπούς προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης για καφέ και για ζάχαρη.

Μονάδες 6

Μονάδες 4

**ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ
ΘΕΜΑ Γ**

Δίνεται ο παρακάτω πίνακας που αφορά την παραγωγή και το κόστος παραγωγής μιας επιχείρησης στη βραχυχρόνια περίοδο λειτουργίας της (δεν απαιτείται η αντιγραφή του πίνακα στο τετράδιό σας):

Προϊόν (Q)	Μεταβλητό Κόστος (VC)	Μέσο Μεταβλητό Κόστος (AVC)	Οριακό Κόστος (MC)
0	0	–	–
20	200	10	10
60	480	8	7
150	750	5	3
180	900	5	5
200	1.200	6	15
210	1.500	7,15	30

Γ1 Να κατασκευάσετε τον πίνακα προσφοράς της επιχείρησης.

Στη βραχυχρόνια περίοδο η καμπύλη προσφοράς μιας επιχείρησης (άρα και ο πίνακας προσφοράς) προκύπτει από το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους (MC), που βρίσκεται πάνω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους (AVC), δηλαδή ισχύει η συνθήκη: $P=MC \hat{>}_{\geq} AVC_{ΕΛΑΧΙΣΤΟ}$, επομένως:

Σημεία	Οριακό Κόστος (MC) ↓ Τιμή (P)	Προϊόν (Q) ↓ Προσφερόμενη Ποσότητα (Q _s)
A	5	180
B	15	200
Γ	30	210

Μονάδες 4

Γ2 Να υπολογίσετε διαδοχικά την ελαστικότητα της προσφοράς καθώς αυξάνεται η τιμή. Να χαρακτηρίσετε την προσφορά με βάση την τιμή της ελαστικότητας (δεν απαιτείται η μετατροπή των κλασμάτων σε δεκαδικούς αριθμούς).

$$E_{S(A \rightarrow B)} = \Delta Q / \Delta P \times (P_A / Q_A) \Leftrightarrow E_{S(A \rightarrow B)} = (200 - 180) / (15 - 5) \times (5 / 180) \Leftrightarrow E_{S(A \rightarrow B)} = (20 / 10) \times (5 / 180) \Leftrightarrow E_{S(A \rightarrow B)} = 100 / 1.800 \text{ ή } E_{S(A \rightarrow B)} = 1 / 18 < 1 \Rightarrow \text{ανελαστική προσφορά}$$

$$E_{S(B \rightarrow \Gamma)} = \Delta Q / \Delta P \times (P_B / Q_B) \Leftrightarrow E_{S(B \rightarrow \Gamma)} = (210 - 200) / (30 - 15) \times (15 / 200) \Leftrightarrow E_{S(B \rightarrow \Gamma)} = (10 / 15) \times (15 / 200) \Leftrightarrow E_{S(B \rightarrow \Gamma)} = 10 / 200 \text{ ή } E_{S(B \rightarrow \Gamma)} = 1 / 20 < 1 \Rightarrow \text{ανελαστική προσφορά}$$

Μονάδες 5

Γ3 Επιπλέον των δεδομένων του παραπάνω πίνακα, η επιχείρηση, κατά την ίδια χρονική περίοδο, δαπανά για ενοίκιο 150 χρηματικές μονάδες και για ασφάλιστρα 50 χρηματικές μονάδες. Όταν η επιχείρηση παράγει 200 μονάδες προϊόντος, να υπολογίσετε:

(α) το μέσο συνολικό κόστος (ATC) (μονάδες 6).

$$\text{Σταθερό Κόστος} = \text{Δαπάνες Ενοικίου} + \text{Δαπάνες Ασφαλίσεων} \Leftrightarrow FC = 150 + 50 \Leftrightarrow FC = 200 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

$$\text{Συνολικό Κόστος} = \text{Μεταβλητό Κόστος} + \text{Σταθερό Κόστος} \Leftrightarrow TC_{200} = VC_{200} + FC \Leftrightarrow TC_{200} = 1.200 + 200 \Leftrightarrow TC_{200} = 1.400 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

$$\text{Μέσο Συνολικό Κόστος} = \text{Συνολικό Κόστος} / \text{Ποσότητα Παραγωγής} \Leftrightarrow ATC_{200} = TC_{200} / Q_{200} \Leftrightarrow ATC_{200} = 1.400 / 200 \Leftrightarrow ATC_{200} = 7 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

Μονάδες 6

(β) το μέσο σταθερό κόστος (AFC) (μονάδες 2).

$$\text{Μέσο Σταθερό Κόστος} = \text{Σταθερό Κόστος} / \text{Ποσότητα Παραγωγής} \Leftrightarrow AFC_{200} = FC / Q_{200} \Leftrightarrow AFC_{200} = 200 / 200 \Leftrightarrow AFC_{200} = 1 \text{ χρηματική μονάδα}$$

Μονάδες 2

Γ4 Αν η επιχείρηση παράγει 210 μονάδες προϊόντος και θέλει να μειώσει το κόστος της κατά 420 χρηματικές μονάδες, να υπολογίσετε πόσες μονάδες πρέπει να μειώσει το παραγόμενο προϊόν της;

$$\Delta VC = VC_{210} - VC_Q \Leftrightarrow 420 = 1.500 - VC_Q \Leftrightarrow VC_Q = 1.500 - 420 \Leftrightarrow VC_Q = 1.080$$

Προϊόν (Q)	Μεταβλητό Κόστος (VC)	Οριακό Κόστος (MC)
180	900	5
Q	1.080	
200	1.200	15

1^{ος} Τρόπος

$$MC = \Delta VC / \Delta Q \Leftrightarrow 15 = (1.080 - 900) / (Q - 180) \Leftrightarrow 15(Q - 180) = 180 \Leftrightarrow 15Q - 2.700 = 180 \Leftrightarrow 15Q = 180 + 2.700 \Leftrightarrow 15Q = 2.880 \Leftrightarrow Q = 2.880 / 15 \Leftrightarrow Q = 192$$

2^{ος} Τρόπος

$$MC = \Delta VC / \Delta Q \Leftrightarrow 15 = (1.200 - 1.080) / (200 - Q) \Leftrightarrow 15(200 - Q) = 120 \Leftrightarrow 3.000 - 15Q = 120 \Leftrightarrow 15Q = 3.000 - 120 \Leftrightarrow 15Q = 2.880 \Leftrightarrow Q = 2.880 / 15 \Leftrightarrow Q = 192$$

$$\Delta Q = Q_{(VC=1.500)} - Q_{(VC=1.080)} \Leftrightarrow \Delta Q = 210 - 192 \Leftrightarrow \Delta Q = 18 \text{ μονάδες προϊόντος}$$

Μονάδες 8

ΟΜΑΔΑ ΤΕΤΑΡΤΗ ΘΕΜΑ Δ

Οι συναρτήσεις ζήτησης και προσφοράς στην αγορά ενός γεωργικού προϊόντος είναι $Q_D = 400 - 10P$ και $Q_S = 100 + 10P$ αντίστοιχα, όπου Q_D η ζητούμενη ποσότητα, Q_S η προσφερόμενη ποσότητα και P η τιμή.

Δ1 Να υπολογίσετε την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας της αγοράς του αγαθού.

$$\text{Σημείο Ισορροπίας} \Leftrightarrow Q_D = Q_S \Leftrightarrow 400 - 10P_0 = 100 + 10P_0 \Leftrightarrow 400 - 100 = 10P_0 + 10P_0 \Leftrightarrow 300 = 20P_0 \Leftrightarrow P_0 = 300 / 20 \Leftrightarrow P_0 = 15 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

$$Q_0 = 100 + 10P_0 \Leftrightarrow Q_0 = 100 + 10 \times 15 \Leftrightarrow Q_0 = 100 + 150 \Leftrightarrow Q_0 = 250 \text{ μονάδες προϊόντος}$$

Σημείο Ισορροπίας: $O (P_0 = 15, Q_0 = 250)$

Μονάδες 4

Δ2 Το κράτος, προκειμένου να προστατέψει το εισόδημα των αγροτών, επιβάλλει κατώτατη τιμή πώλησης του αγαθού $P_K = 20$ χρηματικές μονάδες. Να υπολογίσετε:

(α) το πλεόνασμα που δημιουργείται στην αγορά από την επιβολή της κατώτατης τιμής (μονάδες 3).

$$\text{Για } P_K = 20 \Leftrightarrow Q_{SK} = 100 + 10P_K \Leftrightarrow Q_{SK} = 100 + 10 \times 20 \Leftrightarrow Q_{SK} = 100 + 200 \Leftrightarrow Q_{SK} = 300 \text{ μον. προϊόντος}$$

$$\text{Για } P_K = 20 \Leftrightarrow Q_{DK} = 400 - 10P_K \Leftrightarrow Q_{DK} = 400 - 10 \times 20 \Leftrightarrow Q_{DK} = 400 - 200 \Leftrightarrow Q_{DK} = 200 \text{ μον. προϊόντος}$$

$$\text{Πλεόνασμα} = Q_{SK} - Q_{DK} \Leftrightarrow \text{Πλεόνασμα} = 300 - 200 \Leftrightarrow \text{Πλεόνασμα} = 100 \text{ μονάδες προϊόντος}$$

Μονάδες 3

(β) τα συνολικά έσοδα των αγροτών, όταν το κράτος αγοράσει το πλεόνασμα στην κατώτατη τιμή P_K (μονάδες 3).

$$\text{Συνολικά Έσοδα (ΣΕ)} = P_K \times Q_{SK} \Leftrightarrow \text{ΣΕ} = 20 \times 300 \Leftrightarrow \text{ΣΕ} = 6.000 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

Μονάδες 3

(γ) την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού από την αγορά του πλεονάσματος (μονάδες 3).

$$\text{Κρατική Επιβάρυνση (ΚΕ)} = \text{Κατώτατη Τιμή} \times \text{Πλεόνασμα} \Leftrightarrow \text{ΚΕ} = P_K \times \text{Πλεόνασμα} \Leftrightarrow$$

$$\text{ΚΕ} = 20 \times 100 \Leftrightarrow \text{ΚΕ} = 2.000 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

Μονάδες 3

Δ3 Να υπολογίσετε το χρηματικό όφελος των αγροτών, μετά την επιβολή της κατώτατης τιμής P_K .

$$\text{Αρχικά Συνολικά Έσοδα Παραγωγών (πριν την κρατική παρέμβαση)} \Leftrightarrow \text{Τιμή } P_0: \text{ΣΕ}_0 = P_0 \times Q_0 \Leftrightarrow \text{ΣΕ}_0 = 15 \times 250 \Leftrightarrow \text{ΣΕ}_0 = 3.750 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

$$\text{Τελικά Συνολικά Έσοδα Παραγωγών (μετά την κρατική παρέμβαση)} \Leftrightarrow \text{Τιμή } P_K: \text{ΣΕ}_K = 6.000 \text{ χρηματικές μονάδες (υπολογίστηκαν στο ερώτημα Δ2β)}$$

$$\text{Όφελος} = \text{Τελικά Συνολικά Έσοδα} - \text{Αρχικά Συνολικά Έσοδα} \Leftrightarrow \text{Όφελος} = 6.000 - 3.750 \Leftrightarrow$$

$$\text{Όφελος} = 2.250 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

Μονάδες 6

Δ4 Αν το κράτος με την κατάλληλη πολιτική επηρεάσει τους αγρότες που παράγουν το προϊόν και η συνάρτηση προσφοράς γίνει $Q'_S=60+10P$, να υπολογίσετε τη μεταβολή της κρατικής επιβάρυνσης στην ίδια κατώτατη τιμή $P_K=20$ χρηματικές μονάδες.

Για $P_K=20 \Leftrightarrow Q'_{SK}=60+10P_K \Leftrightarrow Q'_{SK}=60+10 \times 20 \Leftrightarrow Q'_{SK}=60+200 \Leftrightarrow Q'_{SK}=260$ μονάδες προϊόντος

Πλεόνασμα'= $Q'_{SK}-Q_{DK} \Leftrightarrow$ Πλεόνασμα'= $260-200 \Leftrightarrow$ Πλεόνασμα'= 60 μονάδες προϊόντος

Κρατική Επιβάρυνση' (ΚΕ') = Κατώτατη Τιμή \times Πλεόνασμα' \Leftrightarrow ΚΕ'= $P_K \times$ Πλεόνασμα' \Leftrightarrow

ΚΕ'= $20 \times 60 \Leftrightarrow$ ΚΕ'= 1.200 χρηματικές μονάδες

Μεταβολή Κρατικής Επιβάρυνσης (ΔΚΕ) = Τελική Κρατική Επιβάρυνση (ΚΕ') - Αρχική Κρατική Επιβάρυνση (ΚΕ) \Leftrightarrow ΔΚΕ= $1.200-2.000 \Leftrightarrow$ ΔΚΕ= -800 χρηματικές μονάδες

Μονάδες 6

Οι παραπάνω λύσεις είναι ενδεικτικές

ΚΑΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ